

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการในบริการห้องสมุดของนักศึกษา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๔ - ๒๕๒๕ จำนวน ๑๖๒ คน โดยกำหนดสมมุติฐานไว้ดังนี้

๑. นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความต้องการในบริการห้องสมุดแตกต่างจากนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖
๒. นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ประสบปัญหาในการใช้บริการห้องสมุดแตกต่างกัน
๓. นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ มีความคิดเห็นต่อบริการห้องสมุดแตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความต้องการในบริการห้องสมุดของนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งได้รับกลับคืนจำนวน ๑๓๓ ฉบับ หรือร้อยละ ๘๒.๑๐ ของแบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมดจำนวน ๑๖๒ ฉบับ ปรากฏว่าแบบสอบถามที่ได้จากนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๓๐ ฉบับ และนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ จำนวน ๑๐๓ ฉบับ ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ในค่านสภาพการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาแพทย์นั้นปรากฏว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ เข้าใช้สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จำนวนมากที่สุดร้อยละ ๖๓.๓๓ และใช้ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์เพียงร้อยละ ๑๖.๖๗ เท่านั้น ในขณะที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ เข้าใช้ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ทั้งหมด ๑๐๐% โดยนักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มต่างให้เหตุผลว่า

ห้องสมุดที่คนเลือกใ้มากที่สุดนั้นมีหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตรงตามความต้องการถึงร้อยละ ๘๖.๘๗ นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๓.๓๓ มีจุดมุ่งหมายในการเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อยืม - คืนหนังสือและสิ่งพิมพ์ ส่วนนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าประกอบการเรียนตามหลักสูตรมากที่สุดถึงร้อยละ ๘๘.๘๗ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของบาร์บารา บี. เดวิส (Barbara B. Davis) ที่พบว่านักศึกษาแพทย์เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าประกอบการเรียนเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรการศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ได้เน้นให้นักศึกษาแพทย์มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเองอย่างกว้างขวาง อาทิเช่น การอภิปรายปัญหาาร่วมกัน การทำภาคินพนธ์ การปฏิบัติงานในห้องทดลอง ตลอดจนการฝึกหัดในการตรวจรักษาผู้ป่วย โดยกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะเพิ่มมากขึ้นตามระดับชั้นปีของหลักสูตรการศึกษา สาเหตุดังกล่าวนี้จึงมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุดของนักศึกษาแพทย์ กล่าวคือ นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ คือมีการเข้าใช้ทุกวันมากที่สุด จำนวนร้อยละ ๓๓.๐๐ ในขณะที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้งมากที่สุดจำนวนร้อยละ ๒๖.๖๗ ส่วนช่วงเวลาที่นักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มเข้าใช้ห้องสมุดมากที่สุดถึงร้อยละ ๗๘.๘๘ ได้แก่ ช่วงเวลาที่ว่างจากการเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทัศนาศา หาดูพล^๒ วณิกา จินคนานูรัตน์^๓ และสุนีย์ นุ้ยจันทร์^๔ ที่พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่

^๑Davis, "User Needs : the Key to Changing Library Services and Policies," p. 196.

^๒ทัศนาศา หาดูพล, "การใช้บริการห้องสมุดของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง," หน้า ๘๗.

^๓วณิกา จินคนานูรัตน์, "การศึกษายุทธศาสตร์การใช้บริการห้องสมุดกลางของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์," หน้า ๘๘.

^๔สุนีย์ นุ้ยจันทร์, "การสำรวจความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ในประเทศไทย," หน้า ๖๘.

เข้าใช้ห้องสมุดในช่วงเวลาที่ว่างจากการเรียนเช่นเดียวกัน สำหรับการเรียนรู้อ่านใช้ห้องสมุดปรากฏว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ เรียนรู้จากการแนะนำของบรรณารักษ์มากที่สุด ถึงร้อยละ ๘๓.๓๓ ในขณะที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ใช้วิธีศึกษาค้นคว้าตนเองมากที่สุด ร้อยละ ๗๑.๘๘ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดและระบบการจัดเก็บสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของห้องสมุดน้อยกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ จึงต้องอาศัยการแนะนำของบรรณารักษ์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ นั้น มีภูมิหลังในการใช้ห้องสมุดมากกว่าจึงสามารถใช้วิธีศึกษาค้นคว้าตนเอง สำหรับวิธีการที่นักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มเรียนรู้การใช้ห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ ๒๗.๘๒ ได้แก่การเรียนรู้จากการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด ผลการวิจัยนี้แตกต่างจากผลการวิจัยของเอลเลียต (Elliot) และเลน (Lane)^๒ ซึ่งพบว่านักศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปรู้จักการใช้ห้องสมุดจากการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาแพทย์ยังมีความสนใจที่จะเลือกเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดซึ่งเปิดเป็นวิชาเลือกกันค่อนข้างน้อย แต่มักจะเลือกเรียนวิชาอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับสาขาวิชาชีพของตนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นหากจะให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีใช้ห้องสมุดอย่างถูกต้องแล้ว หลักสูตรการศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ควรจะกำหนดให้นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ หรือชั้นปีที่ ๒ เรียนวิชาการใช้ห้องสมุดเป็นวิชาบังคับพื้นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในปีต่อ ๆ ไป

จากการศึกษาความต้องการในบริการห้องสมุดของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ - ๖ พบว่าผลการศึกษานับสนุนสมมุติฐานข้อหนึ่งที่ว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความต้องการในบริการห้องสมุดแตกต่างจากนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ กล่าวคือ นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑

^๑ Elliot, "A Study of the Use by Undergraduates of One University Library," p. 2391 - A.

^๒ Lane, "Assessing the Undergraduates' Use of the University Library," p. 278.

มีความต้องการในบริการ วัสดุสิ่งพิมพ์และคู่มือช่วยคนต่าง ๆ ที่ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ ได้จัดสรรไว้ให้โดยเฉลี่ยน้อยกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ทั้งนี้จากการทดสอบความแตกต่างของความต้องการของนักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มพบว่ามีความมีความสำคัญที่ .๐๑ ซึ่งหมายความว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความต้องการในบริการประเภทต่าง ๆ ของห้องสมุดแตกต่างจากนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ อย่างแท้จริง สำหรับสาเหตุที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความต้องการในบริการโดยเฉลี่ยน้อยกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ นั้น เนื่องจากว่าวัสดุสิ่งพิมพ์และคู่มือช่วยคนต่าง ๆ ที่ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ได้จัดสรรไว้ให้บริการมีลักษณะขอบเขตตรงกับความต้องการของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ โดยเฉลี่ยน้อยกว่า เพราะหลักสูตรการเรียนของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ เป็นวิชาพื้นฐานทั่วไปมากกว่าจะเป็นวิชาทางสาขาทางการแพทย์โดยตรง

กลุ่มบริการที่นักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มมีความต้องการมากที่สุดปรากฏดังนี้

บริการที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความต้องการมากที่สุดซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ บริการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด บริการยืม - คืนหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ บริการโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ และบริการแนะนำการใช้ห้องสมุดเมื่อมีปัญหา ส่วนบริการที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ มีความต้องการมากที่สุดในระดับมากและระดับปานกลางค่อนข้างมาก ได้แก่ บริการยืม - คืนหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ บริการโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ บริการแนะนำการใช้ครรชนีวารสารและวารสารสาระสังเขป บริการครรชนีวารสารทางการแพทย์ภาษาไทย บริการหนังสือจอง บริการถ่ายเอกสาร บริการจองหนังสือ บริการนิทรรศการหนังสือใหม่ และบริการรายชื่อหนังสือและวารสารใหม่

ในค่านความต้องการในการใช้วัสดุสิ่งพิมพ์ของนักศึกษาแพทย์สามารถสรุปผลได้ว่า ทั้งนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ - ๖ ต่างมีความต้องการใช้หนังสือทางการแพทย์ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยมากที่สุด โดยนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความต้องการใช้ในระดับปานกลาง ในขณะที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ มีความต้องการใช้อย่างมาก ผลการวิจัย

ตั้งกล่าวนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสแตงล์ และคิลเกอร์ (Stangl and Kilgour) ที่รายงานว่านักศึกษาแพทย์ใช้หนังสือทางการแพทย์มากที่สุด ทั้งนี้เพราะหนังสือจัดไว้ว่าเป็นสิ่งพิมพ์หลักที่นักศึกษาแพทย์โดยทั่วไปใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร แต่อย่างไรก็ตามปรากฏว่ามีงานวิจัยสองรายการที่รายงานผลที่แตกต่างออกไป ได้แก่ โคแควส์ (Kovacs)^๒ มิคและคีฟ (Mick and Keefe)^๓ ซึ่งพบว่านักศึกษาแพทย์ใช้วารสารวิชาการทางการแพทย์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาแพทย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยทั้งสองรายการดังกล่าวเป็นนักศึกษาแพทย์ที่ทำการค้นคว้าวิจัย ซึ่งจะต้องติดตามศึกษาความก้าวหน้าใหม่ ๆ ในสาขาวิชาของตน ดังนั้นจึงมีความต้องการใช้วารสารซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ที่เสนอความก้าวหน้าทางวิชาการไต่รวดเร็วกว่าสิ่งพิมพ์อื่น ๆ สำหรับสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความต้องการใช้รองลงมาได้แก่ พจนานุกรม และหนังสือพิมพ์ ส่วนสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ มีความต้องการใช้รองลงมาได้แก่ วารสารทางวิชาการทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย วารสารสาระสังเขป หนังสืออ้างอิงทุกประเภทและหนังสือพิมพ์

สำหรับความต้องการในการใช้คู่มือช่วยค้นของนักศึกษาแพทย์ปรากฏว่าทั้งนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ต่างมีความต้องการใช้บัตรรายการมากที่สุด โดยนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความต้องการใช้ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ มีความต้องการใช้อย่างมาก ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่นักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มมี

^๑ Stangl and Kilgour, "Analysis of Recorded Biomedical Book and Journal Use in Yale Medical Library," p. 303.

^๒ Kovacs, "Analysis of One Year Circulation at Downstate Medical Center Library," p. 43.

^๓ Mick and Keefe, "Periodical Use by Medical Students," p. 825.

ความต้องการใช้หนังสือทางการแพทย์มากกว่าสิ่งพิมพ์อื่น ๆ จึงทำให้ความต้องการในการใช้
 บัตรรายการ เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาหนังสือเล่มที่ต้องการอยู่ในระดับสูงด้วย นอกจากนี้
 นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ยังมีความต้องการใช้คู่มือการใช้ห้องสมุดเป็นอันดับรองลงมา ส่วน
 นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ มีความต้องการใช้บรรณานุกรมวารสารทางการแพทย์ภาษาต่างประเทศ
 (Index Medicus) และบัตรบรรณานุกรมวารสารทางการแพทย์ภาษาไทยเป็นอันดับรองลงมา

นอกจากนักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มจะมีความต้องการในบริการวัสดุสิ่งพิมพ์และคู่มือ
 ช่วยคนต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้วยังต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการอื่น ๆ เพิ่มขึ้นได้แก่ จัดทำ
 คู่มืออธิบายวิธีใช้สิ่งพิมพ์อ้างอิงและคู่มือช่วยคนที่ยากแก่การใช้ เช่น Index Medicus
 จัดหาโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์เพิ่มขึ้น ถ่ายสำเนาหน้าสารบัญของวารสารทางการแพทย์ภาษา-
 ไทยฉบับล่าสุดไว้ให้บริการในห้องสมุด จัดนิทรรศการหนังสือใหม่และนิทรรศการทางวิชาการ
 เป็นประจำ และจัดสอนการใช้ห้องสมุดแพทย์และการค้นข้อมูลจากสิ่งพิมพ์ทางการแพทย์เป็นวิชา
 หนึ่ง นอกจากนี้ นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ยังมีความต้องการให้ห้องสมุดจัดทำรายชื่อหนังสือ
 ใหม่พร้อมบรรณนิทัศน์ ตลอดจนแจ้งข่าวสารทางวิชาการไปปิดประกาศที่ภาควิชาของ
 คณะแพทยศาสตร์เพิ่มขึ้นอีกด้วย

สมมุติฐานข้อที่สอง ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนักศึกษาแพทย์ชั้น
 ปีที่ ๒ - ๖ ประสบปัญหาในการใช้บริการห้องสมุดแตกต่างกัน สมมุติฐานข้อนี้ได้รับการสนับสนุน
 กล่าวคือ จากการทดสอบความแตกต่างพบว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนักศึกษาแพทย์
 ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ประสบปัญหาในการใช้บริการห้องสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑
 และประสบปัญหาในการใช้วัสดุสิ่งพิมพ์และคู่มือช่วยคนต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้งที่
 ระดับ .๐๑ และ .๐๕

ปัญหาที่นักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มประสบในการใช้บริการสามารถสรุปได้ดังนี้
 นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ต่างประสบปัญหาที่ว่า
 โสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์มีจำนวนไม่เพียงพอมากที่สุด โดยนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ประสบปัญหา
 ในระดับปานกลาง ในขณะที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ประสบปัญหาอย่างมาก นอกจากนี้

นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับไม่ทราบวิธีใช้โสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์และห้องสมุดไม่มีหนังสือเช่าตามสาขาวิชาที่ต้องการ ส่วนนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ประสบปัญหาเกี่ยวกับรายชื่อหนังสือและวารสารใหม่ในแต่ละเดือนออกบริการไม่สม่ำเสมอและไม่ได้รับข้อมูลที่ต้องการจากการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของบรรณารักษ์ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ จิฤติ ปิงตระกูล^๑ ซึ่งพบว่านักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทยส่วนใหญ่ประสบปัญหาไม่ได้รับคำตอบที่ต้องการจากการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในห้องสมุดทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาทางสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแต่โดยทั่วไปจะศึกษาในสาขาวิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์มาโดยตรง ดังนั้นจึงปรากฏว่าบรรณารักษ์ไม่สามารถให้ข้อมูลตามที่ผู้ใช้ห้องสมุดต้องการได้มากนัก

ส่วนปัญหาในการใช้วัสดุสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ นั้นสรุปได้ว่า

นักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มต่างประสบปัญหามากที่สุดเกี่ยวกับหนังสือตำราและหนังสือทั่วไปทางการแพทย์ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ โดยนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ประสบปัญหานี้ในระดับปานกลาง แต่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ประสบปัญหาอย่างมาก ผลการวิจัยนี้ตรงกับผลการวิจัยของดีร์และอนันต์ (Dhir and Anand)^๒ ซึ่งพบว่าห้องสมุดทางการแพทย์ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่มีหนังสือและสิ่งพิมพ์ทางการแพทย์จำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ ทั้งนี้เนื่องจาก

^๑ จิฤติ ปิงตระกูล, "การสำรวจความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย," หน้า ๑๒๑.

^๒ Dhir and Anand, "Survey of Medical School Libraries in South-East Asia," p. 316.

ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ยังมีการผลิตสิ่งพิมพ์ทางการแพทย์ในประเทศของคนค่อนข้างน้อย แต่จะต้องจัดซื้อจากประเทศทางตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสิ่งพิมพ์มีราคาค่อนข้างแพง ดังนั้นห้องสมุดจึงไม่อาจจัดหามาให้บริการได้เต็มที่ตามที่ผู้ใช้ต้องการ ปัญหาที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ประสบรองลงมาคือ ไม่ทราบวิธีค้นหาหนังสือเล่มที่ต้องการ ส่วนปัญหาที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ประสบรองลงมาได้แก่ หนังสือชื่อที่ต้องการค้นหาว่าไม่มีในห้องสมุดและหนังสือที่ต้องการอยู่ในสภาพเก่าชำรุด

สำหรับปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงนั้นปรากฏว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ประสบปัญหาไม่ทราบวิธีใช้หนังสืออ้างอิงมากที่สุด ส่วนนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ประสบปัญหาหนังสืออ้างอิงมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการมากที่สุด แต่เมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้วทั้งนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ - ๖ ประสบปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงอยู่ในระดับน้อย

ในการใช้วารสารทางวิชาการและวารสารสาระสังเขปทางการแพทย์พบว่านักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มต่างประสบปัญหาเกี่ยวกับวารสารวิชาการทางการแพทย์ส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษในระดับปานกลาง ปัญหาที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ประสบรองลงมา ได้แก่ ไม่ทราบวิธีค้นหาวารสารฉบับที่ต้องการและไม่ทราบวิธีใช้วารสารสาระสังเขป ส่วนปัญหาอีกประการหนึ่งที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ประสบในระดับใกล้เคียงกับปัญหาวารสารวิชาการทางการแพทย์ส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ คือวารสารวิชาการทางการแพทย์ภาษาไทยมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ ทั้งนี้เนื่องจากในประเทศไทยยังมีการผลิตวารสารทางการแพทย์เฉพาะสาขาวิชาจำนวนน้อย ส่วนวารสารประเภทกรรมวิธีและวารสารสาระสังเขปยังไม่มีการผลิตขึ้นเลย^๒

^๑ McCarthy, "Third World Medical Libraries," p. 299.

^๒ พรทิพย์ อาณาประโยชน์, "การประเมินคุณค่าของวารสารไทยทางการแพทย์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓), หน้า ๑๒๗.

ปัจจุบันห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์มีวารสารวิชาการทางการแพทย์ภาษาไทยเพียง ๒๔ รายการ เท่านั้น ในขณะที่วารสารวิชาการทางการแพทย์ภาษาอังกฤษมีจำนวนถึง ๓๗๖ รายการ

สำหรับปัญหาในการใช้สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ปรากฏว่านักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มต่างประสบปัญหาเกี่ยวกับไม่ทราบสถานที่จัดเก็บวิทยานิพนธ์และสิ่งพิมพ์รัฐบาล และปัญหาหนังสือพิมพ์มีจำนวนน้อยฉบับ โดยนักศึกษาประสบปัญหาดังกล่าวนี้ในระดับปานกลาง นอกจากนี้นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ยังประสบปัญหาห้องสมุดไม่มีสิ่งพิมพ์รัฐบาลตามที่ต้องการอีกประการหนึ่งด้วย

ในค่านิยมทางการใช้คู่มือช่วยค้นแต่ละประเภทของนักศึกษาแพทย์สามารถสรุปได้ดังนี้

ในการใช้ครรชนีวารสารทางการแพทย์ปรากฏว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ต่างประสบปัญหาไม่ทราบวิธีใช้ครรชนีวารสารทางการแพทย์ภาษาต่างประเทศ (Index Medicus) มากที่สุด ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ประสบปัญหาดังกล่าวมากกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ นอกจากนี้นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ยังประสบปัญหาบัตรครรชนีวารสารทางการแพทย์ภาษาไทยจัดเรียงสับสนเป็นอันดับรองลงมา

ส่วนการใช้บัตรทะเบียนวารสารพบว่า นักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มต่างประสบปัญหาเกี่ยวกับบัตรทะเบียนวารสารไม่ชัดเจนเป็นอันดับแรก โดยจัดอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ นั้นยังประสบปัญหาอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับไม่ทราบวิธีใช้บัตรทะเบียนวารสาร

เกี่ยวกับปัญหาในการใช้บัตรรายการนั้นนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ประสบปัญหาในระดับปานกลาง ในขณะที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ประสบปัญหาในระดับน้อย โดยนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ประสบปัญหาไม่เข้าใจข้อความในบัตรรายการมากที่สุด ปัญหาที่ประสบรองลงมาได้แก่การเรียงบัตรรายการสับสนและไม่ทราบวิธีใช้บัตรรายการ

จากผลการศึกษาปัญหาในการใช้คู่มือช่วยค้นแต่ละประเภทของนักศึกษาแพทย์ ทั้งสองกลุ่มดังกล่าวข้างต้นนี้ ปรากฏว่าโดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ประสบปัญหา มากกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีภูมิหลัง ในการใช้ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์น้อยกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ จึงยังไม่คุ้นเคยกับ คู่มือช่วยค้นต่าง ๆ ของห้องสมุด ประกอบกับนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ไม่ได้รับการปฐมนิเทศ การใช้ห้องสมุดจากทางห้องสมุดแห่งนี้จึงทำให้ประสบปัญหามากกว่าดังกล่าว

สมมุติฐานข้อสุดท้ายกำหนดไว้ว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ มีความคิดเห็นต่อบริการห้องสมุดแตกต่างกัน สมมุติฐานข้อนี้ได้รับการสนับสนุน เพียงบางส่วนเท่านั้น กล่าวคือ นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ มีความคิดเห็นแตกต่างกันเฉพาะในด้านขอบเขตเนื้อหาของวัสดุสิ่งพิมพ์ทั้งนี้จากการทดสอบพบว่า มีระดับความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ โดยนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ เห็นว่า วัสดุสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ มีขอบเขตเนื้อหาตรงกับความต้องการมากกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ส่วนในด้านความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมของบริการประเภทต่าง ๆ ความทันสมัย ของวัสดุสิ่งพิมพ์ ความสะดวกในการใช้วัสดุสิ่งพิมพ์ ประโยชน์ของคู่มือช่วยค้น อาคารสถานที่ บุคลากร และระเบียบการใช้ห้องสมุดนั้นจากการทดสอบระดับความแตกต่างพบว่าไม่มีความแตกต่างกันแต่อย่างใด ซึ่งสามารถสรุปความคิดเห็นได้ดังนี้

นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ มีความเห็นว่าบริการ ส่วนใหญ่ที่ห้องสมุดได้จัดเสนอนั้นเป็นประจําที่มีความเหมาะสมปานกลาง บริการที่นักศึกษา แพทย์ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่าเหมาะสมน้อยได้แก่ บริการหนังสือเช่า และบริการโสตทัศนวัสดุ และอุปกรณ์ สำหรับบริการอื่น ๆ ที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ เห็นว่าเหมาะสมน้อยได้แก่ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า และบริการหนังสือจอง สาเหตุที่นักศึกษาแพทย์ทั้งสอง กลุ่มมีความเห็นว่าบริการดังกล่าวมีความเหมาะสมน้อยนั้น เป็นเพราะว่านักศึกษาประสบปัญหา ในการใช้บริการเหล่านี้โดยได้รับประโยชน์ในระดับที่ต่ำกว่าความต้องการ

ความคิดเห็นของนักศึกษาแพทย์ที่มีความทันสมัยของวัสดุสิ่งพิมพ์ พบว่าทั้งนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ - ๖ มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า สิ่งพิมพ์ที่มีความทันสมัยในระดับน้อยได้แก่ หนังสือตำราและหนังสือทั่วไปทางการแพทย์ภาษาอังกฤษ หนังสืออ้างอิง และสิ่งพิมพ์รัฐบาล

สำหรับความคิดเห็นในค่านิยมขอเขตเนื้อหาของวัสดุสิ่งพิมพ์นั้นปรากฏว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความเห็นว่าวัสดุสิ่งพิมพ์ทุกประเภทมีขอเขตเนื้อหาตรงกับความต้องการน้อยกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ทั้งนี้เพราะในการจัดหาวัสดุสิ่งพิมพ์นั้นห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์จะเลือกสรรตามความต้องการของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ เป็นหลัก เนื่องจากนักศึกษาแพทย์กลุ่มนี้จะเรียนวิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์และแพทยศาสตร์โดยตรง สิ่งพิมพ์ที่มีขอเขตเนื้อหาตรงกับความต้องการของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ มากที่สุด แต่จัดอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ หนังสือทางการแพทย์ภาษาอังกฤษและภาษาไทย สำหรับสิ่งพิมพ์รัฐบาลนั้นนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ มีความเห็นว่า มีขอเขตเนื้อหาตรงกับความต้องการน้อยกว่าสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ทั้งนี้เพราะปัจจุบันห้องสมุดยังไม่มีการดำเนินการจัดหาสิ่งพิมพ์รัฐบาลอย่างจริงจัง

นอกจากนี้นักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มยังมีความเห็นสอดคล้องกันว่า วัสดุสิ่งพิมพ์ที่ห้องสมุดจัดไว้ให้บริการนั้นให้ความสะดวกในการใช้ในระดับปานกลาง ยกเว้นวิทยานิพนธ์และสิ่งพิมพ์รัฐบาลเท่านั้นที่นักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มให้ความเห็นว่าได้รับความสะดวกในการใช้น้อย ทั้งนี้เพราะห้องสมุดไม่ได้จัดเก็บสิ่งพิมพ์ทั้งสองประเภทนี้ไว้ให้บริการในห้องอ่าน เนื่องจากสภาพของห้องอ่านมีความคับแคบ แต่จะจัดเก็บไว้ในห้องทำงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ ดังนั้นจึงทำให้นักศึกษาไม่ได้รับความสะดวกในการใช้ดังกล่าว

ในค่านิยมของคู่มือช่วยคนที่ห้องสมุดจัดทำขึ้น จากผลการวิจัยพบว่าทั้งนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีที่ ๒ - ๖ ต่างมีความเห็นว่าคู่มือช่วยคนต่าง ๆ สามารถใช้เป็นแนวทางในการค้นวัสดุสิ่งพิมพ์ได้ในระดับปานกลาง โดยมีความเห็นตรงกันว่าบัตรรายการเป็นคู่มือที่สามารถใช้ประโยชน์ได้เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ บัตรบรรณนิวารสารทางการแพทย์ภาษาไทย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของห้องสมุดนั้นปรากฏว่า โดยเฉลี่ยแล้ว นักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นต่ออาคารสถานที่ของห้องสมุดไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ในด้านสถานที่ตั้งของห้องสมุด กล่าวคือ นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ เห็นว่าห้องสมุดตั้งอยู่ในที่ที่สะดวกต่อการเข้าใช้ปานกลาง ในขณะที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ เห็นว่ามีความสะดวกในการเข้าใช้อย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกับอาคารเรียนของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ จึงทำให้นักศึกษาเหล่านี้มีความสะดวกในการมาใช้ห้องสมุดมากกว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ซึ่งเรียนอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่วนความคิดเห็นในด้านอื่น ๆ ปรากฏว่านักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่าห้องสมุดคับแคบมากและมีจำนวนที่นั่งอ่านน้อย ทั้งนี้เพราะปัจจุบันห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ ตั้งอยู่ในส่วนหนึ่งของอาคารโรงพยาบาลนคร เชียงใหม่ ซึ่งมีพื้นที่ของห้องอ่านเพียง ๔๔๒ ตารางเมตร และมีจำนวนที่นั่งอ่านเพียง ๑๐๐ ที่นั่งเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามขณะนี้ทางคณะแพทยศาสตร์ มีโครงการจัดสร้างอาคารห้องสมุดแห่งใหม่ขึ้น จึงคาดว่าปัญหาดังกล่าวนี้จะหมดไป สำหรับอาคารห้องสมุดแห่งใหม่นั้นควรจัดให้มีห้องอ่านหนังสือทั่วไป ห้องหนังสือจอง ห้องวารสาร และห้องอ้างอิงแยกต่างหากจากกันเพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้รับความสะดวกในการใช้สิ่งพิมพ์แต่ละประเภทมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ห้องปฏิบัติงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ควรจัดให้เป็นสัดส่วนแยกตามลักษณะของงานแต่ละฝ่าย เพื่อให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อบุคลากรห้องสมุดในด้านต่าง ๆ นั้น นักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มต่างเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับปานกลาง แต่ความเห็นในด้านจำนวนของบุคลากรห้องสมุดนั้นจัดอยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะปัจจุบันห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์มีบรรณารักษ์จำนวน ๖ คน และมีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดเพียง ๑๑ คนเท่านั้น ดังนั้นทางคณะแพทยศาสตร์จึงควรพิจารณาเพิ่มจำนวนบุคลากร โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ห้องสมุดให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถบริการและดำเนินงานได้รวดเร็วกว่าในปัจจุบัน นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้บรรณารักษ์ได้ศึกษาคือ ศึกษาค้นคว้างานตลอดจนฝึกอบรมทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้

อันจะช่วยให้สามารถบริการผู้ใช้ห้องสมุดได้ดียิ่งขึ้น

การวิจัยพบว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ มีความเห็นตรงกันเกี่ยวกับระเบียบการใช้ห้องสมุดว่าระเบียบในด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ยกเว้นระเบียบในด้านจำนวนการให้ยืมหนังสือตำราหนังสือทั่วไปทางการแพทย์ และหนังสือจองเท่านั้นที่นักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่าเหมาะสมน้อย ทั้งนี้ เพราะปัจจุบันห้องสมุดอนุญาตให้นักศึกษาแพทย์ยืมหนังสือตำราและหนังสือทั่วไปได้คนละ ๒ เล่ม และให้ยืมหนังสือจองได้คนละ ๑ เล่มเท่านั้น ดังนั้นในโอกาสต่อไปหากห้องสมุดสามารถที่จะจัดหาหนังสือให้มีจำนวนเล่มเพิ่มขึ้นแล้วก็ควรจะได้พิจารณาเพิ่มจำนวนการให้ยืมหนังสือออกจากห้องสมุดได้มากขึ้นกว่าในขณะนี้

ข้อจำกัดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดคือ ข้อมูลบางประการที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถาม อาจจะมีความคลาดเคลื่อนไปบ้าง ทั้งนี้ เพราะผู้ตอบแบบสอบถามบางคนอาจไม่ได้ให้ข้อมูลตามความคิดเห็นที่แท้จริงของตน โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ซึ่งเรียนประจำอยู่ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อาจมีความเข้าใจแบบสอบถามไม่ชัดเจน ดังนั้นความเที่ยงตรงของผลการวิจัยสำหรับกลุ่มนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ จึงอาจลดน้อยลงบ้าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ เป็นแนวทางในการจัด เสนอบริการห้องสมุด การจัดหาวัสดุสิ่งพิมพ์ ตลอดจนการปรับปรุงบริการของห้องสมุดให้สอดคล้องกับความต้องการ ของนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ดังนี้

๑. จากผลการศึกษาความต้องการในบริการห้องสมุดของนักศึกษาแพทย์พบว่า กลุ่มบริการที่นักศึกษาแพทย์มีความต้องการมากที่สุดได้แก่ บริการยืม - คืนหนังสือและสิ่งพิมพ์ บริการโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ บริการแนะนำการใช้ทรัพยากรวารสารและวารสารสาระสังเขป บริการครรชนวารสารทางการแพทย์ภาษาไทย บริการหนังสือจอง บริการถ่ายเอกสาร บริการจองหนังสือ บริการนิทรรศการหนังสือใหม่ บริการรายชื่อหนังสือและวารสารใหม่ และบริการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด ดังนั้นห้องสมุดจึงควรให้ความสำคัญกับบริการ เหล่านี้มากที่สุด โดยจัดให้มีบุคลากรทำหน้าที่ดำเนินงานและให้บริการอย่างเพียงพอ สำหรับบริการ บางประเภทที่นักศึกษาแพทย์ยังประสบปัญหาในการใช้นั้นห้องสมุดควรพิจารณาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาแพทย์มากยิ่งขึ้นดังนี้

๑.๑ ในด้านบริการโสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์นั้นในปัจจุบันห้องสมุดยังไม่ สามารถให้บริการได้ตามความต้องการของนักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่ม เนื่องจากห้องสมุดมี โสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์จำนวนน้อย ดังนั้นบรรณารักษ์จึงควรขอความร่วมมือจากหน่วยโสตทัศน- วัสดุ และอุปกรณ์ของคณะฯ ในการผลิตโสตทัศนวัสดุที่มีเนื้อหาทางการแพทย์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทปบันทึกเสียงและสไลด์พร้อมเทปคำบรรยายควรเพิ่มให้มีครบทุกสาขาวิชา นอกจากนี้ ควรจัดทำคู่มืออธิบายวิธีใช้อุปกรณ์โสตทัศนวัสดุให้ละเอียดชัดเจนเพื่อประกอบการใช้ด้วย

๑.๒ ห้องสมุดควรปรับปรุงบริการปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดให้สอดคล้องกับ ความต้องการของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ โดยให้นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ใ้มีโอกาสเข้ารับการ ปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดด้วย โดยห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ควรร่วมมือกับสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ในการจัดปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดให้แก่ศึกษากลุ่มนี้ แม้ว่านักศึกษาแพทย์กลุ่ม ดังกล่าวนี้จะไม่ได้เรียนที่คณะแพทยศาสตร์โดยตรงก็ตาม แต่จากผลการวิจัยพบว่าห้องสมุด คณะแพทยศาสตร์ เป็นห้องสมุดหนึ่งในจำนวนห้องสมุด ๓ แห่ง ที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ เข้าใช้ นอกจากนี้จากผลการวิจัยยังพบอีกว่า

บริการปฐมนิเทศการไขห่องสมุดจัดเป็นบริการที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ มีความต้องการมากที่สุดบริการหนึ่ง หากห่องสมุดได้จัดบริการปฐมนิเทศการไขห่องสมุดให้แก่นักศึกษาแพทย์กลุ่มนี้แล้ว อาจช่วยลดปัญหาที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ประสบอยู่ในปัจจุบันลงได้บ้าง อาทิ ปัญหาไม่ทราบวิธีค้นหาหนังสือและวารสารที่ต้องการ ไม่ทราบวิธีใช้บัตรรายการและบัตรทะเบียน และไม่เข้าใจข้อความในบัตรรายการ เป็นต้น

นอกจากนี้ห่องสมุดควรปรับปรุงวิธีการปฐมนิเทศการไขห่องสมุด โดยจัดทำสไลด์ประกอบคำบรรยายเกี่ยวกับการไขห่องสมุดและการค้นสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ หรือจัดทำชุดการสอนวิธีไขห่องสมุดเพื่อให้ผู้ใช้โคศึกษาด้วยตนเองซึ่งจะช่วยประหยัดเวลาของบรรณารักษ์ได้อย่างมาก

๑.๓ ปัจจุบันห่องสมุดยังจัดทำรายชื่อหนังสือและวารสารใหม่ออกให้บริการไม่สม่ำเสมอ ดังนั้นห่องสมุดควรปรับปรุงโดยจัดทำสิ่งพิมพ์ดังกล่าวให้สามารถนำออกให้บริการได้อย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกเดือน พร้อมทั้งจัดทำบรรณนิทัศน์ประกอบรายชื่อหนังสือใหม่ตามที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ต้องการด้วย

๑.๔ ห่องสมุดควรจัดหา หนังสือเช่าและหนังสือจองแต่ละรายการให้มีจำนวนเล่มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือที่นักศึกษาใช้เป็นประจำประกอบการเรียนนั้น ควรจะได้พิจารณาจัดหาเพิ่มขึ้นเป็นอันดับแรก

นอกจากห่องสมุดจะปรับปรุงบริการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาแพทย์แล้ว ยังควรจัดบริการประเภทอื่น ๆ เพิ่มขึ้นตามความต้องการของนักศึกษาค้นคว้าได้แก่ จัดทำคู่มืออธิบายวิธีใช้สิ่งพิมพ์อ้างอิงและคู่มือช่วยคนที่ยากแก่การใช้ ถ่ายสำเนาหน้าสารบัญของวารสารทางการแพทย์ภาษาไทยเพื่อให้บริการแก่นักศึกษาแพทย์ในห่องสมุด จัดนิทรรศการหนังสือใหม่และนิทรรศการทางวิชาการเป็นประจำ จัดสอนวิธีการไขห่องสมุดแพทย์และการค้นข้อมูลจากสิ่งพิมพ์ทางการแพทย์ และแจ้งข่าวสารไปปิดประกาศที่ภาควิชาของคณะแพทยศาสตร์

๒. สำหรับผลการวิจัยที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความต้องการในการใช้วัสดุสิ่งพิมพ์ ตลอดจนปัญหาและความคิดเห็นที่มีต่อวัสดุสิ่งพิมพ์ของนักศึกษาแพทย์นั้น บรรณารักษ์สามารถใช้เป็นแนวทางในการเลือกสรรวัสดุสิ่งพิมพ์และปรับปรุงบริการห้องสมุดได้ดังนี้

๒.๑ จากการที่นักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มมีความต้องการใช้หนังสือตำรา และหนังสือทั่วไปทางการแพทย์ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยมากที่สุด แต่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับหนังสือเล่มที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด หนังสือมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ และไม่ทันสมัยเท่าที่ควรนั้น บรรณารักษ์ควรพิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือทางการแพทย์ให้มากกว่าสิ่งพิมพ์อื่น ๆ อีกทั้งควรติดตามหนังสือใหม่ ๆ จากคู่มือสั่งซื้อหรือไปรษณียบัตรของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ อยู่เสมอและจัดหามาให้บริการเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ควรจัดซื้อหนังสือตำราปกอ่อนหรือหนังสือทางการแพทย์ฉบับที่จัดพิมพ์ในเอเชีย เนื่องจากมีราคาถูกกว่าฉบับที่จัดพิมพ์ในประเทศตะวันตก ซึ่งจะช่วยให้ประหยัดงบประมาณและสามารถจัดซื้อหนังสือได้จำนวนเล่มมากขึ้น ในกรณีที่มีงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอในการจัดซื้อหนังสือ บรรณารักษ์ควรพยายามหาทุนสนับสนุนจากภายนอก เช่นบริษัทผู้ผลิตยาหรือศิษย์เก่าแพทย์ เป็นต้น

นอกจากการพิจารณาจัดหาหนังสือทางการแพทย์เพิ่มขึ้นเป็นอันดับแรกแล้ว บรรณารักษ์ควรพิจารณาจัดหาวารสารทางการแพทย์ภาษาไทยเท่าที่มีการจัดพิมพ์ขึ้นให้ครบถ้วนทุกชื่อ โดยอาจใช้วารสารที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จัดทำอยู่ในปัจจุบัน จำนวน ๒ รายการ เป็นสิ่งแลกเปลี่ยน นอกจากนี้ควรจัดหาหนังสืออ้างอิง วารสารสาระ-สังเขป สิ่งพิมพ์รัฐบาล และหนังสือพิมพ์เพิ่มขึ้นเป็นอันดับรองลงมา

๒.๒ สำหรับปัญหาที่นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ ไม่ทราบวิธีใช้หนังสืออ้างอิง และไม่ทราบวิธีใช้วารสารสาระสังเขปนั้น บรรณารักษ์ควรจัดทำคู่มืออธิบายวิธีใช้สิ่งพิมพ์ดังกล่าวอย่างละเอียดชัดเจนหรือทำคำอธิบายวิธีใช้แนบติดไว้ในสิ่งพิมพ์แต่ละเล่ม เพื่อให้ นักศึกษาสามารถไขข้อข้องใจในการค้นข้อมูลได้ตามความต้องการ ส่วนปัญหาที่ว่านักศึกษาแพทย์ทั้งสองกลุ่มไม่ทราบสถานที่จัดเก็บวิทยานิพนธ์และสิ่งพิมพ์รัฐบาลนั้น บรรณารักษ์ควรจะ

แจ้งให้นักศึกษาแพทย์ได้ทราบถึงสถานที่จัดเก็บสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทุกประเภทเมื่อทำการประชุม
นิเทศการใช้ห้องสมุด อีกทั้งควรชี้แจงไว้ในคู่มือการใช้ห้องสมุดหรือจัดทำป้ายแจ้งสถานที่
จัดเก็บสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ โดยคิดไว้ในที่ซึ่งผู้ใช้ทุกคนจะเห็นได้ชัดเจน

๓. จากผลการศึกษาค้นคว้าในการใช้คู่มือช่วยค้น ปรากฏว่า นักศึกษาแพทย์ทั้งสอง
กลุ่มยังประสบปัญหาในการใช้คู่มือช่วยค้นต่าง ๆ อยู่หลายประการ ได้แก่ ไม่ทราบวิธีใช้
บรรณานุกรมวารสารทางการแพทย์ภาษาต่างประเทศ (Index Medicus) ไม่ทราบวิธีใช้บัตร
รายการและบัตรทะเบียนวารสาร บัตรบรรณานุกรมวารสารทางการแพทย์ภาษาไทยและบัตร
รายการจัดเรียงสืบค้น ไม่เข้าใจข้อความในบัตรรายการ และบัตรทะเบียนไม่ชัดเจน ดังนั้น
บรรณารักษ์จึงควรปรับปรุงกรวดให้บริการคู่มือช่วยค้นเหล่านี้ โดยจัดทำคู่มืออธิบายวิธีใช้
Index Medicus คู่มือการใช้บัตรรายการและบัตรทะเบียนวารสาร ตลอดจนตรวจและ
จัดเรียงบัตรบรรณานุกรมวารสารทางการแพทย์ภาษาไทยและบัตรรายการให้ถูกต้อง นอกจากนี้
ควรลงรายการในบัตรทะเบียนวารสารให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

นอกจากผลการวิจัยและแนวทางในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติที่ได้รายงานไปแล้ว
ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของห้องสมุดเพิ่มเติมดังนี้

๑. ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ควรทำหน้าที่เป็นแหล่ง
ข้อมูลทางการแพทย์ของภาคเหนือในการให้บริการแก่บุคคลภายนอก ได้แก่ แพทย์ นักค้นคว้า
วิจัยและบุคลากรในวงการสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพตามโรงพยาบาล หน่วยงานต่าง ๆ ใน
ภาคเหนือ เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรห้องสมุดที่ได้จัดหามาได้อย่างคุ้มค่า สำหรับบริการที่
ควรจัดได้แก่ บริการช่วยค้นข้อมูลทางการแพทย์ บริการรวบรวมบรรณานุกรม บริการถ่าย
เอกสารทั้งในประเทศและจากต่างประเทศ เป็นต้น

๒. บรรณารักษ์ควรติดตามความก้าวหน้าใหม่ ๆ เกี่ยวกับบริการช่วยค้นสารนิเทศ
ทางการแพทย์ จากศูนย์ข้อมูลต่าง ๆ เช่น MEDLARS ของห้องสมุดแพทย์แห่งชาติคืออเมริกัน
เพื่อติดต่อขอรับเอกสารต่าง ๆ ที่จะเป็ประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยมาบริการแก่ผู้ใช้ อาทิ

เอกสารบรรณานุกรมที่เรียกว่า National Library of Medicine Literature Searches. เป็นต้น

๓. ห้องสมุดแพทย์ต่าง ๆ ควรมีการติดต่อประสานงานกันอย่างใกล้ชิดเพื่อร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดในการจัดทำรายชื่อนหนังสือและวารสารฉบับซ้ำ และวารสารที่ขาดหายส่งให้ห้องสมุดแต่ละแห่งเพื่อใช้ประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนหนังสือและวารสารซึ่งจะช่วยให้ห้องสมุดมีหนังสือเพิ่มขึ้นและวารสารแต่ละปีมีจำนวนเล่มครบ นอกจากนี้ห้องสมุดแพทย์ควรแบ่งหน้าที่ในการจัดทำคู่มือแนะนำการใช้สิ่งพิมพ์อ้างอิงและคู่มือช่วยค้นแต่ละประเภท เช่น วรรณกรรมวารสารทางการแพทย์ภาษาต่างประเทศ (Index Medicus) วารสารสาระสังเขป และหนังสืออ้างอิงทางการแพทย์ แล้วจัดส่งให้ห้องสมุดแต่ละแห่งเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งวิธีดังกล่าวนี้จะช่วยลดปัญหาความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน และเป็นการประหยัดเวลาของบรรณารักษ์ในแต่ละห้องสมุดได้ด้วย

๔. ห้องสมุดแพทย์ต่าง ๆ ควรร่วมมือกันเสนอต่อสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในการขอความร่วมมือจากแพทยสมาคมแห่งประเทศไทยให้เข้ามามีส่วนในการจัดอบรมบรรณารักษ์ของห้องสมุดแพทย์ทุกแห่ง เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานในสาขาต่าง ๆ ทางทางการแพทย์ ซึ่งจะช่วยให้บรรณารักษ์สามารถให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าแก่นักศึกษาแพทย์ และผู้ใช้ห้องสมุดกลุ่มอื่น ๆ ในสาขาวิชาชีพทางการแพทย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ควรจัดสอนให้นักศึกษาได้มีความรู้อย่างกว้างขวางในวรรณกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยควรมีบุคลากรในสาขาวิชาชีพทางสาขาดังกล่าวมาร่วมทำการสอนด้วย เพราะจะสามารถอธิบายถึงวรรณกรรมแต่ละประเภทได้ดียิ่งขึ้น อันจะช่วยให้บัณฑิตนักศึกษาสาขาวิชัยบรรณารักษศาสตร์สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริงเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว

๕. จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาแพทย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ มีความต้องการในการใช้หนังสือและวารสารวิชาการทางการแพทย์ภาษาไทยอย่างมาก ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในวงการแพทย์ เช่น สถาบันการศึกษาวิชาแพทยศาสตร์และแพทยสมาคมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นสมาคมวิชาชีพโดยตรงควรจะได้ร่วมมือกันส่งเสริมให้มี

การผลิตหนังสือและวารสารทางวิชาการภาษาไทยดังกล่าวอย่างรีบเร่ง ซึ่งจะเป็นประโยชน์
แก่วงการศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ต่อไป

แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะความแตกต่างในด้านความต้องการในบริการ
ของสมุทระหว่างกลุ่มนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๑ และกลุ่มนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ เท่านั้น
ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงความแตกต่างดังกล่าวในกลุ่มนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่
๒ - ๖ ด้วย เพราะในกลุ่มนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ ๒ - ๖ ย่อมจะมีความต้องการในบริการที่
แตกต่างกันด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ควรศึกษาถึงความต้องการในบริการของผู้ใช้ของสมุทกลุ่ม
อื่น ๆ ได้แก่ แพทย์ และบุคลากรทางสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เช่น ทันตแพทย์ เทคนิคการ
แพทย์ และพยาบาลที่มาใช้บริการของห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้รับมา
ใช้เป็นแนวทางในการจัดเสอบริการตามความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยส่วนรวมต่อไป

สำหรับห้องสมุดทางการแพทย์แห่งอื่น ๆ ก็ควรศึกษาถึงความต้องการในบริการ
ของผู้ใช้ของสมุทแต่ละกลุ่ม เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาศึกษาเปรียบเทียบถึงความต้องการ
ในบริการที่เหมือนกันและแตกต่างกันของผู้ใช้กลุ่มต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อสรุปที่จะสามารถ
นำมาใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ดียิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย